

EUROPA, DIALOG I PERSPEKTYWY MŁODYCH LUDZI W ZWIERCIADLE WYNIKÓW BADAŃ PROWADZONYCH W PROJEKCIE GANESA

DIALOG

MEDIACJA

KOMUNIKACJA

SPRAWIEDLIWOŚĆ

WSPÓŁPRACA

RELACJE

OFICyna WYDAWNICZA POLITECHNIKI WROCŁAWSKIEJ

Europa, dialog i perspektywy młodych ludzi w zwierciadle wyników badań prowadzonych w projekcie GANESA

**Magdalena Tabernacka, Renata Kusiak–Winter,
Magdalena Krakowska, Anna Knauber,
Edyta Reinhard, Marcin Miodek, Anna Tracz–Molasy**

**Oficyna Wydawnicza Politechniki Wrocławskiej
Wrocław 2022**

Wydanie publikacji zostało sfinansowane przez
Parlament Europejski
w ramach projektu GANESA COMM/SubV/2020/E/0053

Recenzenci:

prof. dr hab. Krystian Complak
prof. dr hab. Roman Lewicki

Grafika na okładce:

zwycięska praca w konkursie na logo projektu GANESA,
autorka: Kornelia Ryznar

Wszelkie prawa zastrzeżone. Niniejsza książka, zarówno w całości,
jak i we fragmentach, nie może być reprodukowana w sposób elektroniczny,
fotograficzny i inny bez zgody wydawcy i właścicieli praw autorskich.

© Copyright by Oficyna Wydawnicza Politechniki Wrocławskiej, Wrocław 2022

© Copyright by Magdalena Tabernacka, Renata Kusiak-Winter,
Anna Knauber, Renata Reinhard, Marcin Miodek, Anna Tracz-Molasy, 2022

OFICyna WYDAWNICZA POLITECHNIKI WROCLAWSKIEJ

Wybrzeże Wyspiańskiego 27, 50-370 Wrocław

<http://www.oficyna.pwr.edu.pl>

e-mail: oficwyd@pwr.edu.pl

zamawianie.ksiazek@pwr.edu.pl

ISBN 978-83-7493-207-3

Druk i oprawa: beta-druk, www.betadruk.pl

Spis treści

Noty o autorkach i autorze	7
Wstęp	11
Rozdział 1.	
Założenia projektu pt. <i>Mediacje i dialog w Unii Europejskiej prowadzące do trwałego i sprawiedliwego społecznie porozumienia osiąganego w warunkach rzetelnej i wiarygodnej informacji GANESA</i>	15
Rozdział 2.	
Struktura i przebieg badań prowadzonych w projekcie GANESA	27
2.1. Narzędzia badawcze i ich zastosowanie	29
2.2. Opis badania ankietowego	32
2.3. Stan wiedzy i prognozy	33
Rozdział 3.	
Wartości istotne dla funkcjonowania Unii Europejskiej w świetle wyników badań prowadzonych w projekcie GANESA	35
3.1. Zagadnienia wprowadzające	37
3.2. Swoboda przemieszczania się między państwami	40
3.3. Możliwość podjęcia pracy w każdym kraju unijnym	44
3.4. Wolność	47
3.5. Demokracja	49
3.6. Brak dodatkowych opłat za korzystanie z roamingu	52
3.7. Pluralizm	54
Rozdział 4.	
Integracja europejska w ocenie respondentów ankiety w projekcie GANESA	57
4.1. Ocena integracji Polski z Unią Europejską	59
4.2. Perspektywa historyczna integracji	59

4.3. Perspektywa dynamiczna integracji	61
4.4. Członkostwo w UE a integracja z UE	63
Rozdział 5.	
Znajomość Unii Europejskiej i zasad jej funkcjonowania ze szczególnym uwzględnieniem kompetencji Parlamentu Europejskiego	69
5.1. Wprowadzenie	71
5.2. Prawodawstwo UE	73
5.3. Parlament Europejski a parlamenty krajowe	75
5.4. Budżet UE	76
5.5. Polityka UE	78
5.6. Kontrola i nadzór	80
5.7. Euromity	81
Rozdział 6.	
Mediacje w świetle wyników badań prowadzonych w projekcie GANESA	87
6.1. Zakres zastosowania mediacji – problemy badawcze	89
6.2. Pojęcie mediacji	93
6.3. Doświadczenia w stosowaniu mediacji	96
6.4. Zakres zastosowania mediacji i ocena ich efektywności	97
6.5. Konkluzje i zalecenia	100
Rozdział 7.	
Ocena mobilności młodych Polaków w Europie i ich preferencji co do wyboru miejsca nauki i pobytu	103
Rozdział 8.	
Wiarygodna i rzetelna informacja jako podstawa decydowania o własnych wyborach młodych Polaków w świetle badań w projekcie GANESA	123
8.1. Ocena wiarygodności mediów i internetowych publikatorów	125
8.2. Kontekst badań	134
Rozdział 9.	
Fałszywe informacje – identyfikacja i ocena w świetle wyników badań	137

Rozdział 10.

Obraz wzajemnych sympatii polsko-niemieckich oraz znaczenie języka
niemieckiego dla młodych Polaków w ankietach GANESY _____ 151

Literatura _____ 161

Wykaz wykresów _____ 167

Wykaz tabel _____ 171

Noty o autorkach i autorze

mgr Anna Knauber

Absolwentka filologii polskiej Uniwersytetu Wrocławskiego i studiów podyplomowych na Akademii Sztuk Pięknych we Wrocławiu w zakresie wiedzy o kulturze; nauczycielka w Liceum Ogólnokształcącym nr V im. generała Jakuba Jasińskiego; pasjonatka teatru z wieloletnim stażem, wciąż namiętnie pochłaniająca literaturę, odnajdująca równowagę podczas prac w ogrodzie. Ekspertka w projekcie GANESA.

mgr Magdalena Krakowska

Uczy geografii i ekonomii w V Liceum Ogólnokształcącym we Wrocławiu – zarówno w programie narodowym jak i w klasach międzynarodowych IB. Użyła tytułu magistra na Uniwersytecie Wrocławskim na kierunku geografia społeczno-ekonomiczna. Rok później ukończyła, również na Uniwersytecie Wrocławskim, studia magisterskie na kierunku ekonomia menadżerska na wydziale Prawa, Administracji i Ekonomii. Studiowała nauki przestrzenne w ramach programu Erasmus na University of Groningen Faculty of Spatial Science. Początkowo swoją karierę na kilka lat związała z bankowością i pracowała w międzynarodowej korporacji. Ukończyła studia podyplomowe „Wycena nieruchomości”, a także „Doradztwo zawodowe i przedsiębiorczość” na Wyższej Szkole Bankowej we Wrocławiu. Ekspertka w projekcie GANESA.

mgr Edyta Reinhard

Absolwentka Filologii Polskiej na Uniwersytecie Wrocławskim, nauczycielka języka polskiego w Liceum Ogólnokształcącym Nr V we Wrocławiu, z urodzenia Górnoślązaczka, pasjonuje się filmem i okresem II wojny światowej. Ekspertka w projekcie GANESA.

dr hab. Renata Kusiak-Winter

Pracuje w Instytucie Nauk Administracyjnych na Wydziale Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego na stanowisku adiunkta. Specjalizuje się w prawie publicznym Polski, Niemiec i Unii Europejskiej, zajmuje się problematyką współpracy transgranicznej w Europie ze szczególnym uwzględnieniem pogranicza Polski i Niemiec. Ekspertka w projekcie GANESA.

dr Marcin Miodek

adiunkt w Instytucie Filologii Germańskiej Uniwersytetu Wrocławskiego. Absolwent germanistyki oraz polonistyki ze specjalnością dziennikarską na Uniwersytecie Wrocławskim. Zajmuje się następującymi obszarami badawczymi: historia i teraźniejszość stosunków polsko-niemieckich, socjotechnika w dyskursie publicznym za szczególnym uwzględnieniem Polski i krajów niemieckich.

kojęzycznych, historia i terażniejszość kultury Śląska, stereotypy i kultura pamięci. Ekspert w projekcie GANESA.

dr hab. prof. UW. Magdalena Tabernacka

Pracuje w Instytucie Nauk Administracyjnych na Wydziale Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego, gdzie kieruje Zakładem Administracji Porównawczej oraz Pracownią Badań nad Mediacjami i Innymi Alternatywnymi Metodami Rozwiązywania Sporów w Sferze Publicznej. Prowadzi badania naukowe dotyczące relacji organów władz publicznych z adresatami ich działań. Specjalizuje się w problematyce negocjacji i mediacji w sferze publicznej. Ponadto prowadzi badania naukowe w zakresie prawnych i społecznych uwarunkowań planowania i zagospodarowania przestrzennego. Wchodzi w skład Zespołu Ekspertkiego przy Terenowym Pełnomocniku Rzecznika Praw Obywatelskich we Wrocławiu. Od kilkunastu lat opiekuje się Interdyscyplinarnym Studenckim Kołem Naukowym ISKRA. Kierowała projektem GANESA i prowadziła w nim badania.

mgr Anna Tracz-Molasy

Absolwentka Wydziału Filologicznego i Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego. Absolwentka Studium Nauczania Języka Polskiego i Kultury dla Obcokrajowców Uniwersytetu Wrocławskiego. Nauczycielka języka polskiego w klasach z programem narodowym oraz w klasach z maturą międzynarodową. Lektorka języka polskiego jako obcego pracująca z obcokrajowcami. Ambasadorka Dialogu działająca w ramach spotkań organizowanych przez WCRS we Wrocławiu. Kierowała projektem GANESA w Liceum Ogólnokształcącym nr V we Wrocławiu i była ekspertką w tym projekcie.

Wstęp

Mediacje i dialog w Unii Europejskiej prowadzące do trwałego i sprawiedliwego społecznie porozumienia osiąganego w warunkach rzetelnej i wiarygodnej informacji.

GANESA – to projekt badawczo-edukacyjny, który prowadzony był w latach 2020-2022. Liderem projektu był Uniwersytet Wrocławski, a jego partnerem Liceum Ogólnokształcące nr V we Wrocławiu im. Jakuba Jasińskiego.

Założenia projektu GANESA są wynikiem długotrwałych studiów i przeżyć jego autorów i ich doświadczeń naukowych oraz praktyki dydaktycznej, a także poczucia odpowiedzialności za przyszłość Europy i Polski w strukturach Unii Europejskiej. Inspiracją projektu były bezpośrednio zajęcia akademickie i lekcje oraz badania prowadzone przez ponad dwadzieścia lat oraz konfrontacja wniosków wysnutych z tych doświadczeń z obserwacją aktualnych trendów w życiu społecznym, stanie prawa i stanie państwa. GANESA to projekt interdyscyplinarny, w którym staraliśmy się znaleźć odpowiedzi na pytania, które nurtowały nas jako dydaktyków odpowiedzialnych za kształcenie młodego pokolenia, ale też jako rodziców, którzy czują się odpowiedzialni za to, jaki świat pozostawia pokoleniu swoich dzieci. Chcieliśmy wyjść poza stereotypy właściwe naszemu pokoleniu i poznać etnocentryzm młodzieży po to, by móc przekazać jej wartości europejskie istotne dla rozwoju demokracji i zrównoważonej koegzystencji społecznej. Inspiracją dla badań z zakresu nauk społecznych (w tym prawnych) prowadzonych w GANESIE była m.in. twórczość Agnieszki Holland, która zawsze porusza sprawy istotne, i ten sposób myślenia chcieliśmy pokazać młodym ludziom oraz słowa profesor Danuty Huebner, która wiele lat temu w trakcie negocjacji akcesyjnych Polski do Unii Europejskiej powiedziała, że członkostwo w Unii jest najlepszą rzeczą jaką możemy zostawić swoim dzieciom. My sami wówczas byliśmy dziećmi, ale słowa te nie straciły na aktualności i obecnie także w pełni podzielamy tę opinię.

Mamy nadzieję, że ten zbiór wyników badań będzie przydatny zarówno w dydaktyce, jak i okaże się inspiracją do dalszych badań w zakresie etnocentryzmu młodych Polaków, postrzegania przez nich swojego miejsca w Europie, oceniania przez nich relacji polsko-niemieckich oraz tego, jak radzą sobie z problemem fałszywych informacji i jak oceniają wiarygodność mediów a także co wiedzą na temat mediacji. Jesteśmy świadomi faktu, że badane przez nas obszary ulegają dynamicznym przemianom uwarunkowanym aktualnymi trendami kulturowymi, sytuacją gospodarczą i społeczną, niemniej mamy nadzieję, że nasze ustalenia przyczynią się do rozwoju w społeczeństwie idei, która przyświecała nam jako intencja tego projektu: wspólna Europa to nasz cywilizacyjny dorobek, który powinniśmy chronić i rozwijać.

Literatura

- Abramowicz M., Salwa T., Tabernacka M., *Co o mediacji i rozwiązywaniu konfliktów wiedzą dzieci: publikacja wyników badań* [w:] M. Tabernacka (red.) *Antropologia mediacji*, Oficyna wydawnicza Atut, Wrocław 2015
- Appelbaum A. w rozmowie z Pawłem Potoroczynem, *Matka Polka*, Osno-
Va, Warszawa 2020
- Amberg J. H., *Praworządność w Unii Europejskiej – garść refleksji ze szwedzkiej perspektywy*, „Krytyka Prawa”, tom 13, nr 1/2021
- Bach-Golecka D., *Wprowadzenie do systemu instytucjonalnego unijnego prawa administracyjnego* [w:] R. Grzeszczak, A. Szczurba-Zawada (red.) *Prawo administracyjne Unii Europejskiej*, Instytut Wydawniczy EuroPrawo, Warszawa 2016
- Barańczak S., *Odbiorca ubezwłasnowolniony. Teksty o kulturze masowej i popularnej*, Wybór, opracowanie i posłowie A. Poprawa, Biblioteka Ossolineum, Wrocław 2017
- Berlin I., *Cztery eseje o wolności*, przekł. D. Grinberg, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1994
- Boć J. (red.), Błaś A., Boć J., Jeżewski J., *Nauka administracji*, Kolonia Limited, Wrocław 2015
- Boni M., *Młodzi 2020 – w poszukiwaniu tożsamości*, Warszawa 2021, https://www.batory.org.pl/wp-content/uploads/2021/05/Mlodzi_2020.pdf
- Brzostek-Pawłowska J., *Zmiany w modelach i technologiach informacyjnych w dobie Web 2.0 i Web 3.0*, „Elektronika” 2011, nr 3
- Cartwright M., *Travel in the ancient Greek*, *World History Encyclopedia*, <https://www.worldhistory.org/article/605/travel-in-the-ancient-greek-world/>
- Codecision and Conciliation. A guide to how Parliament co-legislates under the Treaty of Lisbon*, Brussels 2012
- Cummings R. H., *Cold War Radio: The Dangerous History of American Broadcasting in Europe, 1950-1989*, Jefferson 2009M
- Digital News Report 2021*, <https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/digital-news-report/2021>
- Dijk J. van, *Społeczne aspekty nowych mediów*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2010

- Dobrowolska D., *Wartość pracy dla jednostki w środowisku przemysłowym*, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław 1984
- Dolot A., *The characteristic of Generation Z, "e-mentor"* 2018, <http://dx.doi.org/10.15219/em74.1351>
- Duffy B., *The Generation Myth: Why When You are Born Matters Less Than You Think*, Basic Books, New York 2021
- Dyczewski L., *Kultura polska w procesie przemian*, Towarzystwo Naukowe KUL, Lublin 1995
- Euromity*, <http://ineuropa.pl/2017/06/26/euromity/>
- European Commission, *2022 Rule of law report – Communication and country chapters*, https://ec.europa.eu/info/publications/2022-rule-law-report-communication-and-country-chapters_pl
- Group B., *Gen Z: The Culture, Beliefs and Motivations Shaping the Next Generation*, Paperback 2018,
- Grzelak A., *Główne problemy naruszenia zasady praworządności w Polsce podniesione przez Komisję Europejską* [w:] *Wniosek Komisji Europejskiej w sprawie wszczęcia w stosunku do Polski procedury art. 7 TUE, ramy polityczno-prawne*, red. J. Barcz., A. Zawadzka-Łojek, Warszawa 2018
- Haberla M., Bobowski S., *Od uniwersytetu średniowiecznego do Uniwersytetu Trzeciej Generacji*, [w:] *Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu*, 2013, nr 315
- Hajdasz J., *Szczekaczka, czyli Rozgłośnia Polska Radia Wolna Europa*, Media Rodzina 2006
- Hastings R., *The University of Europe in the Middle Ages: vol. 3*, Oxford: 1936, <https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/digital-news-report/2021>
- Historia Europejska: od 60 lat podążamy wspólnie jedną drogą* Komisja Europejska, Europejski Ośrodek Strategii Politycznej, Urząd Publikacji, 2019, <https://data.europa.eu/doi/10.2872/952062>
- Hayek F. von, *Konstytucja wolności*, Warszawa 2013
- International tourism growth continues to outpace the global economy*, 20.01.2020, <https://www.unwto.org/international-tourism-growth-continues-to-outpace-the-economy>
- Jack C., *Lexicon of Lies: Terms for Problematic Information*, <https://datasociety.net.pdf>
- Kalinowska-Żeleźnik A., *Wykorzystanie Twittera w kampanii wyborczej Donalda Trumpa* Media Biznes Kultura » 2020 » Numer 2 (9) 2020
- Kampania Trumpa, kampania strachu. Donald Trump sięgnął po swój stary sposób na zjednanie sobie wyborców – sianie lęku i napięć*. Publikacja: 09.09.2020, Rzeczpospolita, <https://www.rp.pl/swiat/art534971-kampania-trumpa-kampania-strachu>

- Komisja Europejska, Dyrekcja Generalna ds. Zatrudnienia, Spraw Społecznych i Równości Szans, *Niewiążący przewodnik dobrych praktyk w sprawie wdrażania dyrektywy 2001/45/WE Parlamentu Europejskiego i Rady dotyczącej minimalnych wymagań w zakresie bezpieczeństwa i higieny użytkowania sprzętu roboczego przez pracowników podczas pracy*, Office for Official Publications of the Europ. Communities, Luksemburg 2007
- Krakowska M., Tracz-Molasy A., Reinhard A., *Scenariusz „Działaj lokalnie, zmieniaj globalnie, czyli o tym, co daje Ci demokracja”*, [w:] M. Miodek (red.), *Dialog w Unii Europejskiej – scenariusze zajęć dydaktycznych z zakresu komunikacji, mediacji, stereotypów i przeciwdziałania dezinformacji*, Wrocław 2022
- Kopaliński W., *Słownik mitów i tradycji kultury*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1991
- Kreppel A., *Looking ‘Up’, ‘Down’ and ‘Sideways’: Understanding EU Institutions in Context*, „West European Politics” 2011, No. 34
- Krzysztofik E., *Charakter prawa unijnego w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości i sądów konstytucyjnych państw członkowskich*, „Roczniki Nauk Prawnych” 2014, Tom XXIV, numer 25
- Kusiak-Winter R., *Odpowiedzialność administracji publicznej. Struktura odpowiedzialności z perspektywy determinantów prawnych*, Wrocław 2019
- Leszczyńska C., *Historia Polski w liczbach, tom V: Polska 1918—2018*, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2019
- Łobocki M., *Pedagogika wobec wartości*, [w:] B. Śliwerski (red.), *Kontestacje pedagogiczne*, Kraków 1993
- Mazur A., *Korzyści wynikające z faktu posiadania obywatelstwa Unii Europejskiej*, [w:] *Obywatel – państwo – społeczność międzynarodowa*, red. E. Cała-Wacinkiewicz, D. Wacinkiewicz, Wydawnictwo CH Beck, Warszawa 2014
- Miodek M. (red.) M. Tabernacka, A. Tracz-Molasy, A. Knauber, M. Krakowska, R. Kusiak-Winter, E. Reinhard, *Dialog w Unii Europejskiej. Scenariusze zajęć dydaktycznych z zakresu komunikacji, mediacji, stereotypów i przeciwdziałaniu dezinformacji*. Wrocław 2022
- Make peace not war – młodzi Europejczycy (m.in. Polacy) o UE, zagrożeniu terroryzmem i napływie uchodźców*, Instytut Spraw Publicznych, <https://www.isp.org.pl/pl/aktualnosci/make-peace-not-war-mlodzi-europejczycy-m-in-polacy-o-ue-zagrozeniu-terroryzmem-i-naplywie-uchodzcow>
- Oniszczyk Z., *Wiarygodność mediów masowych. Przypadek niemiecki*, „Rocznik Prasoznawczy” 2018, R. 12
- Oświadczenie Komisji Nr 2022/2647(RSP) dotyczące Polski i Węgier, zob. https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/OJQ-9-2022-05-03_PL.html [dostęp: 22.06.2022 r.]

- Pilarz K., Piecuch Ł., *Mediacje okiem studentów*. [w:] M. Tabernacka (red.), *Antropologia mediacji*, Oficyna wydawnicza Atut, Wrocław 2015,
- Plucińska-Nowak M., *Status i oblicza mediacji w społeczeństwie polskim*, Poznań 2021
- Polacy i Niemcy. *Jak dalecy jak bliscy*, Instytut Spraw Publicznych, https://www.isp.org.pl/uploads/download/polacy-i-niemcy-jak-dalecy-jak-bliscy-barometr-polska-niemcy-2022_pl_1656929727.pdf
- POLAND, <https://webunwto.s3.eu-west-1.amazonaws.com/s3fs-public/2020-10/poland.pdf>
- Przez Unię nie będzie można wędzić kiełbas..., <https://www.europarl.europa.eu/poland/pl/euromity/mity/wedzenie.html> [dostęp: 12.05.2022 r.]
- Rosińska K., *Fake news. Geneza, istota, przeciwdziałanie*. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2021
- Rule of law report – Communication and country chapters, European Commission, 2022 https://ec.europa.eu/info/publications/2022-rule-law-report-communication-and-country-chapters_pl
- Sadowski P., *Skarga do Rzecznika Praw Obywatelskich Unii Europejskiej*, „Studia Iuridica Lublinensia” 2006, nr 7
- Shan M., *I “travel” as a Key Personality Element and Society Shaping Cocept in Republic by Plato* [w:] J. Dziewit, M. Pacukiewicz, A. Pisarek (red.), *Kulturowe historie podróżowania*, Uniwersytet Śląski, Katowice 2020
- Simhony A., T.H. Green: *the common good society*, „History of Political Thought” 1993 14(2)
- Skolimowska A., *Oblicza kryzysu spójności Wspólnej Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa po traktacie z Lizbony*, „Przegląd Zachodni” 2017, nr 2
- Sołtys A., *Podstawy i źródła prawa UE*, [w:] S. Biernat (red.) *Wartości Unii Europejskiej*, System Prawa Unii Europejskiej. Tom I, Warszawa 2020
- Starmach K., *Traktat z Lizbony jako próba zmniejszenia deficytu demokracji oraz przybliżenia Unii Europejskiej jej obywatelom*, [w:] *Lizbońska Unia Europejska. Zagadnienia wybrane*, red. J.W. Tkaczyński, Kraków 2013
- Stomma L., *Kształt Europy*, *Polityka* nr 20 (3210, 15.) 5 – 21-05.2019.
- Strzelczak M., *Podziały generacyjne – czy mają sens?* [w:] *Raport „Odpowiedzialny biznes w Polsce 2021. Dobre praktyki”*, s. 17, <https://szczepienia.pzh.gov.pl>
- Strykowski W., *Rola mediów i edukacji medialnej we współczesnym społeczeństwie*, Katowice 2003
- Szejna A., Kosicki A., *Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej i jej znaczenie dla Polski i Europy*, Warszawa 2008
- Śniadach O., *Unia jako wspólnota prawa*, [w:] C. Mik, (red.) *Zasady ogólne prawa wspólnotowego*, Toruń 2007

- Tabernacka M. (red.) *ADR : lokalne rozwiązania w kontekście globalnym = ADR : local solutions in a global context*, Wrocław, 2021, (Prace Naukowe Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego), <https://doi.org/10.34616/143563>
- Tabernacka M., *Aksjologia mediacji z udziałem przedsiębiorców – refleksje*, Acta Universitatis Wratislaviensis No 4101, PRAWO CCCXXXIV, Wrocław 2022, s. 197, <https://doi.org/10.19195/0524-4544.334.14>
- Tabernacka M. (red.) *Antropologia mediacji*, Oficyna wydawnicza Atut, Wrocław 2015,
- Tabernacka M., *Dlaczego społeczeństwu potrzebna jest wiedza o mediacji* [w:] M. Tabernacka (red.) *Antropologia mediacji*, Wrocław 2015,
- Tabernacka M., *Globalny kontekst prowadzenia mediacji i stosowania innych form ADR z perspektywy Europy i Europejczyków* [w:] M. Tabernacka (red.), *ADR : lokalne rozwiązania w kontekście globalnym = ADR : local solutions in a global context*, Wrocław : Uniwersytet Wrocławski. E-Wydawnictwo. Prawnicza i Ekonomiczna Biblioteka Cyfrowa. Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii, 2021, <https://repozytorium.uni.wroc.pl/dlibra/publication/143571>
- Tabernacka M., *Mediacja to komunikacja* [w:] M. Tabernacka (red.) *Antropologia mediacji*, Oficyna wydawnicza ATUT, Wrocław 2015,
- Tabernacka M., *Mediacje w postępowaniu administracyjnym : uwarunkowania aksjologiczne i prakseologiczne*, Kontrola Państwowa, 2018, 3, <https://www.nik.gov.pl/plik/id,18298.pdf#page=78>
- Tabernacka M., *Mediator ponad podziałami*, [w:] M. Tabernacka (red.) *Mediacje ponad podziałami*, Oficyna wydawnicza Atut, Wrocław 2013
- Tabernacka M., *Negocjacje i mediacje w sferze publicznej*, Wolters Kluwer, Warszawa 2018
- Tabernacka M., *Podmiotowość dziecka w mediacjach rodzinnych w sprawach dotyczących kontaktów i opieki* [w:] J. Mucha (red.), *Realizacja zasady dobra dziecka w mediacji w sprawach dotyczących wykonywania władzy rodzicielskiej i kontaktów*, Wolters Kluwer, Warszawa 2021
- Tabernacka M., *Mediator ponad podziałami* [w:] M. Tabernacka (red.) *Mediacje ponad podziałami* Wrocław 2013, (Prace Naukowe Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego. e-Monografie ; 41), <http://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/42218>
- Tabernacka M., *Sprawiedliwość naprawcza w obszarze prawa administracyjnego* [w:] Jerzy Korczak (red.), *Cywilizacja administracji publicznej : księga jubileuszowa z okazji 80-lecia urodzin prof. nadzw. UW dr hab. Jana Jeżewskiego*, Wrocław 2018, (Prace Naukowe Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego), <http://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/95307>

- Tabernacka M., *Założenia projektu pt. Mediacje i dialog w Unii Europejskiej prowadzące do trwałego i sprawiedliwego społecznie porozumienia osiąganego w warunkach rzetelnej i wiarygodnej informacji GANESA*, opracowanie zamieszczone w niniejszym tomie
- Taborowski M., *Mechanizmy ochrony praworządności państw członkowskich w prawie Unii Europejskiej. Studium przebudzenia systemu ponadnarodowego*, Warszawa 2019
- Turystyka w 2019 roku, Główny Urząd Statystyczny, <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/kultura-turystyka-sport/turystyka/turystyka-w-2019-roku,1,17.html>
- Turystyka w 2020 roku, Główny Urząd Statystyczny, <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/kultura-turystyka-sport/turystyka/turystyka-w-2020-roku,1,18.html>
- Vaidhyanathan S., *Anti Social Media. Jak Facebook oddala nas od siebie i zagraża demokracji* Warszawa 2018
- Wiarygodność [w:] <https://wsjp.pl/haslo/podglad/5318/wiarygodnosc>
- Wojewoda K., *Komisja Europejska jako strażnik traktatów. Obrona wartości Unii Europejskiej przez Komisję*, „Alcumena” Nr 1(1) (2020)
- Wójtowicz K., *Prawne aspekty działania europejskich partii politycznych*, Gdańskie Studia Prawnicze, tom XL, Gdańsk 2018
- Wójtowicz-Dawid A., *Monitoring, kontrola i audyt wykorzystywania środków Unii Europejskiej*, Warszawa 2020
- Wykazy ustaw dostosowujących prawo polskie do prawa UE – przed 1 maja 2004, Ośrodek Informacji i Dokumentacji Europejskiej, <http://oide.sejm.gov.pl/oide/index.ph>
- Zybertowicz A., *Pluralizm staje się fikcyjny, gdy niedostatecznie odwzorowuje rzeczywistą mnogość społecznych potrzeb, ale i mnogość tradycji*, <https://wpolityce.pl/polityka/134959-pluralizm-staje-sie-fikcyjny-gdy-niedostatecznie-odwzorowuje-rzeczywista-mnogosc-spoecznych-potrzeb-ale-i-mnogosc-tradycji#:~:text=Pluralizm%20> [dostęp: 13.06.2022 r.]

Wykaz wykresów

Rozdział 3.

Wartości istotne dla funkcjonowania Unii Europejskiej w świetle wyników badań prowadzonych w projekcie GANESA

Wykres 3.1. Pyt. 22. Jeżeli cenisz którąś z poniższych wartości w Unii Europejskiej, zaznacz jedną lub więcej z poniższych opcji _____	40
Wykres 3.2. Pyt. 20. W jakich krajach byłeś/byłaś w ciągu ostatnich pięciu lat? _____	42
Wykres 3.3. Pyt. 19. Wprowadzenie stałych kontroli granicznych w obrębie Unii Europejskiej _____	43
Wykres 3.4. Pyt. 30. Czy widzisz potrzebę uczenia się innego języka obcego niż angielski? _____	45
Wykres 3.5. Pyt. 30. Czy widzisz potrzebę uczenia się innego języka obcego niż angielski? – podział odpowiedzi ze względu na status respondentów _____	45
Wykres 3.6. Pyt. 1. W jaki sposób zostaje się deputowanym do Parlamentu Europejskiego? _____	50

Rozdział 4.

Integracja europejska w ocenie respondentów ankiety w projekcie GANESA

Wykres 4.1. Czy integrację Polski z Unią Europejską oceniasz pozytywnie? _____	62
Wykres 4.2. Czy członkostwo Polski w Unii Europejskiej oceniasz jako korzystne dla ludzi mieszkających w Polsce? _____	62
Wykres 4.3. Jak Brytyjczycy odczują skutki Brexitu? _____	66
Wykres 4.4. Jak Brytyjczycy odczują skutki Brexitu. Odpowiedzi grup respondentów _____	66

Rozdział 5.

Znajomość Unii Europejskiej i zasad jej funkcjonowania ze szczególnym uwzględnieniem kompetencji Parlamentu Europejskiego

Wykres 5.1. Czy prawdą jest, że Unia Europejska zabrania wędzenia kiełbas?	83

Rozdział 6.

Mediacje w świetle wyników badań prowadzonych w projekcie GANESA

Wykres 6.1. Mediacje a kategorie pojęciowe.	94
Wykres 6.2. Mediacje a kategorie pojęciowe w opinii studentów 2021.	95
Wykres 6.3. Kategorie pojęciowe mediacji 2015	95
Wykres 6.4. Mediacje w otoczeniu respondenta – kategorie	96
Wykres 6.5. Mediacje w otoczeniu respondenta – wyniki uśrednione	96
Wykres 6.6. Obszary efektywności mediacji	97
Wykres 6.7. W jakich sprawach mediacje są efektywne?	98
Wykres 6.8. Zastosowanie mediacji w opinii studentów	99
Wykres 6.9. Czy Twoim zdaniem mediacje są skuteczne?	99

Rozdział 7.

Ocena mobilności młodych Polaków w Europie i ich preferencji co do wyboru miejsca nauki i pobytu

Wykres 7.1. Jeżeli cenisz którąś z poniższych wartości w Unii Europejskiej, zaznacz jedną lub więcej z poniższych opcji	107
Wykres 7.2. Odsetek respondentów doceniających wartości związane z mobilnymi korzyściami przynależności do UE wg rodzajów szkół	109
Wykres 7.3. Skumulowana liczba państw odwiedzonych przez respondentów w latach 2016-2020	110
Wykres 7.4. Liczba państw odwiedzonych przez respondentów w 2016-2020	110
Wykres 7.5. Odsetek respondentów, którzy odwiedził dany kraj europejski	111
Wykres 7.6. Kraje odwiedzone przez uczniów i studentów spoza Europy	112
Wykres 7.7. Jakie emocje budzi w Tobie sąsiadujący kraj?	113
Wykres 7.8. Zaznacz, jakie emocje budzą w Tobie Niemcy	113
Wykres 7.9. Zaznacz, jakie emocje budzą w Tobie Niemcy	114
Wykres 7.10. Czy Polacy lubią Niemców?	114

Wykres 7.11. Czy Niemcy lubią Polaków? _____	115
Wykres 7.12. Czy Twoje dotychczasowe kontakty (nawet przypadkowe) z Niemcami w Twoim wieku oceniasz pozytywnie? _____	117
Wykres 7.13. W którym z wymienionych krajów sąsiednich zamieszkał(a)byś lub studiował(a)byś najchętniej? _____	117
Wykres 7.14. Czy widzisz potrzebę uczenia się języka obcego innego niż angielski? _____	118
Wykres 7.15. Czy widzisz potrzebę uczenia się języka obcego innego niż angielski? _____	118
Wykres 7.16. Uszereguj języki według swoich preferencji _____	119
Wykres 7.17. Czy widzisz potrzebę uczenia się języka obcego innego niż angielski? _____	119
Wykres 7.18. Czy język niemiecki jest/może być przydatny w Twoich planach na dalszą edukację lub/i zawodową przyszłość? _____	120
Wykres 7.19. Czy integrację Polski z Unią Europejską oceniasz pozytywnie? _____	121

Rozdział 8.

Wiarygodna i rzetelna informacja jako podstawa decydowania o własnych wyborach młodych Polaków w świetle badań w projekcie GANESA

Wykres 8.1. Ocena wiarygodności instytucji publikujących swoje poglądy lub informacje w sieci: <i>Demotywatory</i> _____	126
Wykres 8.2. Ocena wiarygodności instytucji publikujących swoje poglądy lub informacje w sieci: <i>Król Sanjaya</i> _____	126
Wykres 8.3. Ocena wiarygodności instytucji publikujących swoje poglądy lub informacje w sieci: <i>Niezależna.pl</i> _____	127
Wykres 8.4. Ocena wiarygodności instytucji publikujących swoje poglądy lub informacje w sieci: <i>OKO.press</i> _____	127
Wykres 8.5. Ocena wiarygodności instytucji publikujących swoje poglądy lub informacje w sieci: <i>Onet.pl</i> _____	127
Wykres 8.6. Ocena wiarygodności instytucji publikujących swoje poglądy lub informacje w sieci: <i>Reddit Word News</i> _____	128
Wykres 8.7. Ocena wiarygodności instytucji publikujących swoje poglądy lub informacje w sieci: <i>wp.pl</i> _____	128
Wykres 8.8. Ocena wiarygodności massmediów: <i>Angora</i> _____	129
Wykres 8.9. Ocena wiarygodności massmediów: <i>Eska</i> _____	129
Wykres 8.10. Ocena wiarygodności massmediów: <i>Fakt</i> _____	130

Wykres 8.11. Ocena wiarygodności massmediów: <i>Gazeta Prawna</i>	130
Wykres 8.12. Ocena wiarygodności massmediów: <i>Gazeta Wyborcza</i>	130
Wykres 8.13. Ocena wiarygodności massmediów: <i>Najwyższy Czas</i>	131
Wykres 8.14. Ocena wiarygodności massmediów: <i>Nie</i>	131
Wykres 8.15. Ocena wiarygodności massmediów: <i>Program III Polskiego Radia</i>	131
Wykres 8.16. Ocena wiarygodności massmediów: <i>RMF FM</i>	132
Wykres 8.17. Podaj źródło (portal, gazeta, stacja telewizyjna lub radiowa, inne), z którego można by czerpać wiarygodne informacje przed planowaniem studiowania za granicą	133

Rozdział 10.

Obraz wzajemnych sympatii polsko-niemieckich oraz znaczenie języka niemieckiego dla młodych Polaków w ankietach GANESY

Wykres 10.1. Czy Twoje dotychczasowe kontakty (nawet przypadkowe) z Niemcami w Twoim wieku oceniasz pozytywnie?	154
Wykres 10.2. Czy Polacy lubią Niemców?	155
Wykres 10.3. Czy Niemcy lubią Polaków?	156
Wykres 10.4. W którym z wymienionych krajów sąsiednich zamieszkał(a)byś lub studiował(a)byś najchętniej?	157
Wykres 10.5. Czy język niemiecki jest/może być przydatny w Twoich planach na dalszą edukację lub/i zawodową przyszłość?	158

Wykaz tabel

Rozdział 6.

Mediacje w świetle wyników badań prowadzonych w projekcie GANESA

Tabela 6.1. Kategorie pojęciowe skorelowane z mediacją	94

Tabela 6.2. Obszary efektywności mediacji w opinii respondentów	98

Rozdział 9.

Fałszywe informacje – identyfikacja i ocena w świetle wyników badań

Tabela 9.1. Respondenci ankiety GANESA	141

Tabela 9.2. Liczba osób nie identyfikujących fałszywych informacji	142

Tabela 9.3. Zakresy tematyczne fałszywych informacji	144

Tabela 9.4. Przykłady fałszywych informacji	145

Tabela 9.5. Fałszywe informacje dotyczące spraw publicznych	146

Tabela 9.6. Przynależność do Unii Europejskiej	149

Publikacja zawiera opracowanie wyników badań prowadzonych projekcie GANESA dotyczących kwestii istotnych dla świadomego decydowania przez młodych Polaków o ich miejscu w obecnej i przyszłej Europie oraz determinujących dla prowadzenia konstruktywnego dialogu. Szczegółowe kwestie poddane badaniu to: znajomość roli Unii Europejskiej i zadań jej instytucji, wiedza na temat mediacji będącej niekonfrontacyjną metodą opanowywania konfliktów, kierunki etnocentryzmu młodzieży, kulturowe i społeczne aspekty relacji polsko-niemieckich, identyfikacja fałszywych informacji i determinanty przeciwdziałania ich wpływowi.

Uniwersytet
Wrocławski

Wydawnictwa Politechniki Wrocławskiej
są do nabycia w sprzedaży wysyłkowej:
zamawianie.ksiazek@pwr.edu.pl

ISBN 978-83-7493-207-3